

Indragna eller minskade socialförsäkringsförmåner för den som undanhåller sig häktning eller verkställighet av frihetsberövande straff (S2024/01410)

Pensionsmyndigheten instämmer i promemorians förslag och lämnar följande kommentarer avseende dess utformning.

4.1 Socialförsäkringsförmåner bör dras in eller minskas för häktade och dömda som undanhåller sig verkställighet

I promemorian föreslås att vissa regler i socialförsäkringsbalken (SFB) ska gälla för en större personkrets än idag. Den i promemorian förslagna lydelsen av 102 kap. 20 § andra stycket SFB är:

*Första stycket gäller också när den försäkrade är
– häktad men beslutet om häktning inte har verkställts, [...]*

Enligt bestämmelsens lydelse synes det inte ha någon betydelse om den som är föremål för ett häktningsbeslut *undanhåller* sig verkställigheten eller om det finns något annat skäl till att beslutet om häktning inte kunnat verkställas. När personkretsen diskuteras i promemorian används dock omväxlande uttryck av typen ”som undanhåller sig verkställigheten” respektive ”vars beslut om frihetsberövande inte har gått att verkställa” för att beskriva personkretsen.

För att det inte ska råda någon tvekan kring vilken personkrets som avses omfattas av de aktuella reglerna ser Pensionsmyndigheten gärna att detta förtydligas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

4.3 En utökad underrättelseskyldighet för flera myndigheter

Uppgifter om verkställbara fängelsedomar

På sid. 42 problematiseras kring om det behövs en utvidgning av det sekretessreglerade området till följd av att Kriminalvården i förhållande till den nya personkretsen nu föreslås lämna underrättelser till Pensionsmyndigheten (och Försäkringskassan) om t.ex. förelägganden om inställelse vid en kriminalvårdsanstalt och uppskjuten verkställighet av fängelsestraff. I promemorian hänvisas till att det finns en möjlighet att sekretessbelägga uppgifter från Kriminalvården hos Pensionsmyndigheten enligt 28 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) - OSL.

I promemorian konstateras att en tillämpning av denna bestämmelse förutsätter att den som uppgiften rör förekommer i ett ärende hos Pensionsmyndigheten och att det kan förekomma uppgiftsöverföring som avser personer som inte får någon förmån från myndigheten. I ett sådant fall saknar Pensionsmyndigheten möjlighet att sekretessbelägga denna typ av uppgifter från Kriminalvården (personnummer och datum när den dömda personen ska infinna sig på kriminalvårdsanstalt). Avslutningsvis bedöms dessa uppgifter inte vara så pass känsliga att det motiverar en vidgning av det sekretessreglerade området. Pensionsmyndigheten delar inte denna bedömning. Det kan tvärtom inte uteslutas att det kan finnas situationer där det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om nu aktuella uppgifter röjs avseende en person som inte får någon förmån från Pensionsmyndigheten. Mot denna bakgrund vore det lämpligt att med förebild i bestämmelserna i 28 kap. 1 § tredje stycket OSL rörande möjlighet för Pensionsmyndigheten att sekretessbelägga uppgifter som myndigheten fått från Migrationsverket, även möjliggöra sekretess för aktuella uppgifter från Kriminalvården.

6.5.6 Konsekvenser för statliga myndigheter – Pensionsmyndigheten

Idag skickas information från Statens Institutionsstyrelse till Pensionsmyndigheten via en manuell lösning utifrån säker e-post och individuella koder för åtkomst till informationen i filer som sammanställs månadsvis. Även de uppgifter som Pensionsmyndigheten kommer att få del av enligt förslaget kommer att inkomma till Pensionsmyndigheten manuellt. Från Kriminalvården kommer informationen istället, redan idag, via en helt digital lösning. Fördelen med den digitala lösningen är att det blir lättare att i tid förhindra felaktiga utbetalningar av socialförsäkringsförmåner, samtidigt som skyddet för personuppgifter blir starkare i ett övervakat system. Pensionsmyndigheten förordar därför att samtliga myndigheter använder samma typ av digitala informationsöverföringsväg som Kriminalvården använder idag för att fullgöra sin uppgiftsskyldighet i förhållande till Pensionsmyndigheten.

2.1 Författningsförslag - Förslaget till bestämmelse i 106 kap. 3 a § SFB

Den föreslagna lydelsen av 106 kap. 3 a § SFB är:

Vid tillämpningen av andra bestämmelser än 27 § i detta kapitel likställs med häktad den som är häktad utan att beslutet om häktning har verkställts.

Av förslaget följer att en person kan vara häktad, i betydelsen omfattad av ett beslut om häktning, utan att vara häktad, i betydelsen frihetsberövad. I rättegångsbalken (RB) används inte ett sådant språkbruk, jfr 24 kap. RB. En häktad person är enligt RB alltid frihetsberövad. Betydelsen av rekviritet häktad enligt den befintliga bestämmelsen i 106 kap. 3 § SFB innebär också att personen ifråga är frihetsberövad. För att den nya bestämmelsen i 106 kap. 3 a § SFB ska likna den lagtekniska systematiken i 106 kap. 3 § SFB och 24 kap. RB föreslås istället följande alternativa lydelse:

Vid tillämpningen av andra bestämmelser än 27 § i detta kapitel likställs med häktad den som omfattas av ett beslut om häktning som inte har kunnat verkställas.

2024-10-14

3 (3)
Dok.bet. PID288555
Version 1.0
Dnr/ref. VER 2024-299

Detta yttrande har beslutats av generaldirektör Anna Pettersson Westerberg efter föredragning av jurist Boris Melvås. I den slutliga handläggningen har även avdelningschef Magnus Rodin, stf. avdelningschef Martina Irving och verksamhetsutvecklare Sonila Yliniemi deltagit.

Anna Pettersson Westerberg

Boris Melvås